

Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, Правен факултет
Штип, Република Македонија

ЧЕТВРТА МЕЃУНАРОДНА НАУЧНА КОНФЕРЕНЦИЈА

ОПШТЕСТВЕНИТЕ ПРОМЕНИ ВО ГЛОБАЛНИОТ СВЕТ

ЗБОРНИК НА ТРУДОВИ

Штип, 2017

Печати / Print 2-ри Август-Штип / 2- ri Avgust- Shtip
Уредник: Елена Максимова

CIP - Каталогизација во публикација
Национална и универзитетска библиотека "Св. Климент Охридски",
Скопје

3(082)

МЕЃУНАРОДНА научна конференција Општествените промени во
глобалниот свет (4 ; Штип)

Општествените промени во глобалниот свет : зборник на трудови
/ Четврта меѓународна научна конференција = Social change in the
global world : proceedings / 4 th international scientific conference =
Социальные изменения в глобальном мире : сборник материалов /
Четвертый международная научная конференция. - Штип :
Универзитет Гоце Делчев = Shtip = Goce Delcev University = Штип =
Универзитет Гоце Делчева, 2017. - [1210] стр. : табели ; 25 см

Трудови на мак., англ. и рус. јазик. - Фусноти кон текстот. -
Библиографија кон трудовите

ISBN 978-608-244-423-9

а) Општествени науки - Зборници
COBISS.MK-ID [103854858](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:mk:COBISS:103854858)

Goce Delcev University in Shtip, Faculty of Law
Shtip, Republic of Macedonia

FOURTH INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

PROCEEDINGS

Shtip, 2017

Университет им. Гоце Делчева, Юридический факультет
Штип, Республика Македония

ЧЕТВЕРТЫЙ МЕЖДУНАРОДНАЯ НАУЧНАЯ КОНФЕРЕНЦИЯ

**СОЦИАЛЬНЫЕ ИЗМЕНЕНИЯ В
ГЛОБАЛЬНОМ МИРЕ**

СБОРНИК МАТЕРИАЛОВ

Штип, 2017

Организациски комитет / Organizational Committee/ Организационный комитет конференции

Jovan Ananiev PhD, Faculty of Law, University “Goce Delcev”- Shtip, Macedonia, jovan.ananiev@ugd.edu.mk
Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristina.miseva@ugd.edu.mk
Marija Ampovska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, marija.radevska@ugd.edu.mk
Elena Maksimova, LL.M, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, elena.ivanova@ugd.edu.mk

Програмски комитет / Program Committee / Программный комитет конференции

Adoyi Onoja PhD, Nassarawa State University, Keffi, Nigeria, onojaa@yahoo.com
Afet Mamuti PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, afet.mamuti@unite.edu.mk
Agim Nuhiu PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, agim.nuhiu@unite.edu.mk
Agor Sarkisyan PhD, University of Svishtov, Bulgaria, agop@uni-svishtov.bg
Alenka Verbole PhD, currently- OSCE Mission in Tirana, University of Ljubljana, Slovenia, alenka.verbole@osce.org
Altin Shegani PhD, Faculty of Law, University of Tirana, Albania, altin_shegani@yahoo.com
Ana Nikodinovska Krstevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, ana.nikodinovska@ugd.edu.mk
Anastasia Bermúdez Torres PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liege, Belgium, abermudez@ulg.ac.be
Andon Majhoshev PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, andon.majhosev@ugd.edu.mk
Bekim Beliqi PhD, University of Prishtina, Department of Political Science, Kosovo, bekim.baliqi@gmail.com
Belul Beqaj PhD, University of Business and Technology, Department of Political Science, Prishtina, Kosovo, belul.beqaj@gmail.com
Borka Tushevska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, borka.tusevska@ugd.edu.mk
Elena Ivanovna Nosreva PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, elena@nosyreva.vrn.ru
Gabriela Belova PhD, Faculty of Law, University “Neofit Rilski”, Blagoevgrad, Bulgaria, gbelova@hotmail.com
Gemma Andreone PhD, Institute for International Legal Studies of the Italian National Research Council (ISGI - CNR), Italy, gemma.andreone@gmail.com

Haluk Aydin PhD, Faculty of Arts and Sciences, Balikesir University, Balikesi, Turkey, aydinhaluk@hotmail.com

Igor Kambovski PhD, Faculty of Law, Goce Delchev University in Shtip, Macedonia, igor.kambovski@ugd.edu.mk

Ivana Bajakić PhD, Department of Economic Sciences, Faculty of Law, Zagreb, Croatia, ivana.bajakic@pravo.hr

Kristina Misheva PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristina.miseva@ugd.edu.mk

Kristine Whitnable PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, kristine.whitnable@ugd.edu.mk

Jadranka Denkova PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, jadranka.denkova@ugd.edu.mk

James C. Helfrich PhD, Global Scholars, Liberty University, Colorado, USA, jchelfrich@aol.com

Jovan Ananiev PhD, Faculty of Law, University “Goce Delcev”- Shtip, Macedonia, jovan.ananiev@ugd.edu.mk

Jusuf Zejneli PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia, jusuf.zejneli@unite.edu.mk

Maciej Czerwinski PhD, Institute of Slavic Philology, Jagiellonian University, Krakow, Poland, maciej.czerwinski@uj.edu.pl

Marieta Olaru PhD, Doctoral School in Business Administration, Research Center for Business Administration, Department of Business, Consumer Sciences and Quality Management, The Bucharest University of Economic Studies, Romania, olaru.marieta@gmail.com

Marija Ignjatovic PhD, Faculty of Law, University of Nis, Serbia, marija@prafak.prafak.ni.ac.rs

Marina Valentinovna Sencova (Karaseva) PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, smv@law.vsu.ru

Mato Brautović PhD, University of Dubrovnik, Croatia, mbraut@unidu.hr

Migena Leskoviku PhD, Law Faculty, European University of Tirana, Albania, migena.leskoviku@gmail.com

Natalia Vladimirovna Butusova PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, butusova@law.vsu.ru

Naser Ademi PhD, Faculty of Law, State University of Tetovo, Macedonia , dr.naserademi@gmail.com

Nives Mazur Kumrić PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liège, Belgium, nives.mazurkumric@ulg.ac.be

Olga Kosevaliska PhD, University “Goce Delcev”- Shtip, Faculty of Law, Macedonia, olga.kosevaliska@ugd.edu.mk

Patrick Wautelet PhD, Faculty of Law, Political Science and Criminology, University of Liege, Belgium, patrick.wautelet@ulg.ac.be

Recai Aydin PhD, Associate Professor, Vice Rector of International University of Sarajevo, Bosnia and Herzegovina, raydin77027@yahoo.com

Ruzica Simic Banovic, PhD in Economics, Senior Assistant - Lecturer, Faculty of Law, University of Zagreb, Croatia, ruzica.simic@pravo.hr

Senada Sabic Selo PhD, Institute for International Relations, Zagreb, Croatia, senada@irmo.hr

Silviu G. Totelecan PhD, Cluj-Napoca Branch of Romanian Academy, Socio-Human Research Department of "G. Baritiu" History Institute, Romania, silviu.totelecan@g.ail.com

Slavejko Sasajkovski PhD, Institute for Sociological, Political and Legal Research, University "St. Cyril and Methodius", Skopje, Macedonia, bilbilef@isppi.ukim.edu.mk

Strahinja Miljkovića PhD, Faculty of Law, Mitrovica, strahinja.miljkovic@pr.ac.rs

Strashko Stojanovski PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, strasko.stojanovski@ugd.edu.mk

Suzana Dzamtoska Zdravkovska PhD, Faculty of Law, Goce Delcev University in Shtip, Macedonia, suzana.dzamtoska@ugd.edu.mk

Tamara Perisin, MJur (Oxon) PhD, Department of European Public Law - Jean Monnet, University of Zagreb - Faculty of Law, Croatia, tamara.perisin@pravo.hr

Tatjana Petrovna Suspiciņa PhD, Moscow Law Academy, Moscow, Russia

Tunjica Petrašević PhD, Faculty of Law, University of Osijek, Croatia, tpetrase@pravos.hr

Yuriy Nikolaevich Starilov PhD, Faculty of Law, Voronezh State University, Russia, juristar@vmail.ru

Wouter Van Dooren PhD, Public Administration and Management, University of Antwerp, Belgium, wouter.vandooren@uantwerpen.be

Zoran Tomic PhD, University of Mostar, Bosnia and Herzegovina, zoran.tomic@sve-mo.ba

Содржина

LAW	9
Александра Ангеловска	
РОДОСКВЕРНАВЕЊЕТО КАКО ОБЛИК НА СЕКСУАЛНО НАСИЛСТВО ВРЗ ДЕЦА – ОПШТЕСТВЕНА И КАЗНЕНО-ПРАВНА РЕАКЦИЈА	11
Борка Тушевска	
ОДГОВОРНОСТА НА СТЕЧАЈНИОТ УПРАВНИК СПОРЕД МАКЕДОНСКОТО ПРАВО	27
Војо Беловски, Андон Мајхошев	
ЕВРОПСКОТО ТРУДОВО ПРАВО И ГЛОБАЛИЗАЦИЈА	47
Василка Салевска-Трајкова	
СОЗДАВАЊЕТО НА ЕВРОПСКОТО УСТАВНО ПРАВО НИЗ ПРОЦЕСОТ НА ЕВРОПСКА ИНТЕГРАЦИЈА	75
Весна Стефановска, Богданчо Гогов	
СОЦИЈАЛНО ИСКЛУЧУВАЊЕ: ПРЕД И ПО КРИМИНАЛОТ	101
Vesna Stojanovic, Strahinja Miljkovic	
CHANGES IN SOCIAL INSURANCE WITHIN DISABILITY INSURANCE ON INTERNATIONAL PLAN AND SOCIAL LAW OF THE REPUBLIC OF SERBIA	119
Višnja Lachner	
LEGAL – HISTORICAL ASPECTS OF CRIMINAL REGULATION OF ACTIVE BRIBERY AND CORRUPTION IN STATUTORY LAW OF THE MEDIEVAL DALMATIAN MUNICIPALITIES	135
Дарко Јанкуловски	
КОДЕКС ЗА ПРОФЕСИОНАЛНАТА ЕТИКА НА АДВОКАТИТЕ, АДВОКАТСКИТЕ СТРУЧНИ СОРАБОТНИЦИ И АДВОКАТСКИТЕ ПРИПРАВНИЦИ НА АДВОКАТСКАТА КОМОРА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	149
Диана Бошковска, Наташа Данилоска,Билјана Ангелова,Татјана Петковска Мирчевска	
ВЛИЈАНИЕТО НА ФИНАНСИСКАТА КРИЗА ОД 2008 ГОДИНА ВРЗ ПРОМЕТОТ НА МАКЕДОНСКАТА БЕРЗА ЗА ХАРТИИ ОД ВРЕДНОСТ ..	163
Димитар Апасиев, Елена Максимова	
СУДЕЊЕТО НА ВЕШТЕРКИТЕ ВО РИМСКОТО И ВО СРЕДНОВЕКОВНОТО ПРАВО	177
Dubravka Akšamović, Lidija Šimunović	
CROSS-BORDER INSOLVENCY PROCEEDINGS: MAIN AND SECONDARY INSOLVENCY PROCEEDINGS UNDER THE NEW EU INSOLVENCY REGULATION	195
Zaneta Poposka	

SEGREGATION OF ROMA IN SCHOOLS FOR PERSONS WITH DISABILITIES – CASE LAW OF THE EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS	213
Жарко Димитриевич	
КЛАУЗУЛА О ПХБ КАК ОБЯЗАТЕЛЕН ЕЛЕМЕНТ ДОГОВОРА НА ПРОВЕДЕНИЕ РЕМОНТНИ РАБОТИ НА ОБЈЕКТАХ ЕЛЕКТРОЕНЕРГЕТИКИ – ПОДСТАНИЦИ И ИХ БЛОКОВИ ЗА ПИТАНИЕ	227
Zeynep Ece Unsal, Ivica Simonovski	
“OPEN DOOR” VS “BACK DOOR” POLICY: LESSONS FOR TURKEY IN THE SCOPE OF TERRORISM, MIGRATION AND BORDER SECURITY	241
Ivica Josifovic	
EUROPEAN UNION’S CROSS-BORDER COOPERATION IN EXCHANGING AND PROCESSING DIGITAL EVIDENCE.....	261
Игор Камбовски	
РАЗВОЈ НА ЕЛЕКТРОНСКАТА ТРГОВИЈА	277
Ice Ilievski, Zlate Dimovski, Kire Babanoski, Aleksandar Georgiev	
SMUGGLING OF MIGRANTS DURING REFUGEE CRISES.....	291
Jelena Kasap	
HISTORICAL- LEGAL BASIS OF REGULATION OF THE LIABILITY FOR DAMAGE CAUSED BY ANIMALS	303
Јован Андоновски, Љубиша Стефаноски	
ПРАВО НА ПОСВОЕНИТЕ ДЕЦА ДА ГО ЗНААТ СВОЕТО БИОЛОШКО ПОТЕКЛО И ИДЕНТИТЕТОТ НА СВОИТЕ РОДИТЕЛИ	325
Katerina Klimoska	
EUROPEAN DIGITAL SINGLE MARKET AN OPEN DOOR FOR THE FOURTH INDUSTRIAL REVOLUTION	339
Кристина Мишева, Самир Латиф	
ПРАВА, ОБВРСКИ И ОДГОВОРНОСТИ НА ЧЛЕНОВИТЕ НА ОРГАНОТ НА УПРАВУВАЊЕ ВО ЈАВНИТЕ ЗДРАВСТВЕНИ УСТАНОВИ	351
Лазар Нанев, Олга Кошевалиска, Елена Максимовска	
ПРИТВОР ВО ПОСТАПКАТА СПРЕМА ДЕЦА	367
Ленче Коцевска, Јован Ананиев	
ИНСТИТУЦИОНАЛНАТА ИНФРАСТРУКТУРА НА МЕХАНИЗМИТЕ ЗА ЗАШТИТА ОД ДИСКРИМИНАЦИЈА ВО ЈУГО- ИСТОЧНА ЕВРОПА: СТАНДАРДИ И ПЕРСПЕКТИВИ	383
Ljupcho Petkukjeski, Marko Andonov, Zoran Mihajloski, Kristina Misheva	
EMPLOYEES’ PARTICIPATION IN THE MANAGEMENT AND DECISION MAKING IN PUBLIC ENTERPRISES AND INSTITUTIONS – THE CASE OF THE REPUBLIC OF MACEDONIA	401
Maja Nastic	
THE EUROPEAN COURT FOR HUMAN RIGHTS AND NATIONAL CONSTITUTIONAL COURTS-THE RELATIONSHIP OF CONFLICT OR RELATIONSHIP OF COOPERATION.....	421

Мария Липчанская Александровна, Куликова Светлана Анатольевна СВОБОДА СЛОВА КАК ФОРМА ВЫРАЖЕНИЯ КОНСТИТУЦИОННОГО КОНСТРУКТИВНОГО ПРОТЕСТА	435
Марија Амповска СИСТЕМ НА ДОБРОВОЛНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: ПРЕДНОСТИ И СЛАБОСТИ	459
Marko Dimitrijević THE INFLUENCE OF THE NEW MODEL OF ECONOMIC GOVERNANCE ON SHAPING EUROPEAN MONETARY LAW	473
Методија Ангелески, Самир Салиевски ЗАСТАПЕНОСТ НА КРИМИНАЛИСТИКАТА НА ПРАВНИТЕ ФАКУЛТЕТИ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	489
Милена Апостоловска-Степаноска ЕВРОПСКОТО ДРЖАВЈАНСТВО И СУДОТ НА ПРАВДАТА НА ЕВРОПСКАТА УНИЈА	505
Mirjana Sredojević CRIMINAL LAW SESSION DOMESTIC VIOLENCE AND THE MEDIA	519
Natalia Butusova КОНСТРУКТИВНОЕ ПОЛИТИЧЕСКОЕ УЧАСТИЕ ГРАЖДАН КАК ГАРАНТИЯ ИХ КОНСТИТУЦИОННЫХ ПРАВ	537
Neli Georgieva Radeva TRANSPOSITION OF BYZANTINE LAW IN SLAVIC LEGISLATION	561
Nerma Čolaković-Prguda INSTITUTIONS OF GLOBAL ECONOMY AND ECONOMIC CRISIS OF 2008	573
Новак Крстић ДОГОВОРТ ЗА НАСЛЕДУВАЊЕ ВО ИДНИТЕ ГРАЃАНСКИ КОДИФИКАЦИИ НА СРБИЈА И МАКЕДОНИЈА – ПОГЛЕД НА РАБОТНИТЕ ТЕКСТОВИ НА ГРАЃАНСКИТЕ ЗАКОНИЦИ	585
Nora Osmani THE RIGHT TO BE FORGOTTEN IN THE DIGITAL AGE	605
Олга Кошевалиска, Лидија Давкова ПЕРЕЊЕ ПАРИ И ДРУГИ ПРИНОСИ ОД КАЗНИВО ДЕЛО ВО МАКЕДОНСКОТО КАЗНЕНО ЗАКОНОДАВСТВО	619
Ольга Рогачева НАДЛЕЖАЩЕЕ ПУБЛИЧНОЕ УПРАВЛЕНИЕ – НЕОБХОДИМАЯ И ВАЖНАЯ ЗАДАЧА РАЗВИТИЯ АДМИНИСТРАТИВНОГО ПРОЦЕДУРНОГО ПРАВА В РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ	637
Петар Поп-Арсов ЗНАЧЕЊЕТО НА КОНВЕНЦИЈАТА ЗА КОМПЈУТЕРСКИ КРИМИНАЛ НА СОВЕТОТ НА ЕВРОПА ВО ПРЕВЕНЦИЈАТА И ЗАШТИТАТА ОД	

ДЕВИЈАНТНИ ПОЈАВИ НА ИНТЕРНЕТОТ КАКО ПЛАТФОРМА ПРЕКУ КОЈА СЕ ОДВИВАА ГЛОБАЛНИ ОПШТЕСТВЕНИ ПРОМЕНИ	657
Ристо Илиоски, Марија Амповска	
ОСОБИНИ И ДЕЈСТВО НА СТЕКНУВАЊЕТО БЕЗ ОСНОВА.....	675
Sasa Knezevic, Ivan Ilic, Darko Dimovski	
FORCED STERILIZATION – A CRITICAL REVIEW OF THE ECtHR PRACTICE.....	691
Suzana Dimić	
SERBIAN PERSONAL INCOME TAX IN ENVIRONMENT OF GLOBALIZATION CHANGES.....	709
Suzana Nashkova	
METHODS OF DETERMINATION AND PAYMENT OF THE COMPENSATION FOR KNOW-HOW AGREEMENTS: IMPLEMENTED SOLUTIONS FROM THE ASPECT OF THE MACEDONIAN LEGISLATION.....	721
Татјана Сафронова	
ИНСТИТУТ ВЛАДЕНИЯ В ЗАКОНОДАТЕЛСТВОЕ РОССИЙСКОЙ ФЕДЕРАЦИИ: СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПЕРСПЕКТИВЫ РЕФОРМИРОВАНИЯ	739
Tina Miletić	
CRIMINAL PROCEDURAL PRINCIPLES IN ROMAN LAW AND AUTONOMOUS COMMUNITIES IN MEDIEVAL DALMATIA	757
Helga Špadina	
EMPLOYMENT AND LABOUR RIGHTS FOR PERSONS UNDER INTERNATIONAL PROTECTION IN REPUBLIC OF CROATIA.....	773
Hristina Runceva Tasev	
THE THREAT OF CONTEMPORARY EUROPE: POPULISM AND EUROSCEPTICISM	785
Xhemail Limani	
МОБИНГ ПСИХИЧКО НАСИЛСТВО НА РАБОТНОТО МЕСТО	805
POLITICS.....	819
Alexandra Glukhova	
СОВРЕМЕННЫЙ ПОПУЛИЗМ КАК ВЫЗОВ ЛИБЕРАЛЬНОЙ ДЕМОКРАТИИ	821
Билјана Цветановска Гугоска, Марија Караева, Весна Гоцева	
ГЛОБАЛИЗАЦИЈА VS. РЕГИОНАЛИЗАЦИЈА; ВАЖНОСТА ОД ЕФИКАСНИ СТРАТЕГИИ И ПОЛИТИКИ ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ ВО КОНТЕКСТ НА ГЛОБАЛИЗИРАНИОТ ЕКОНОМСКИ СИСТЕМ СО ПОСЕБЕН ОСВРТ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	839
Victoria Chernikova	
POLITICAL SYMBOLS AND REGIONAL IDENTITY IN RUSSIA	857
Дејан Маролов, Страшко Стојановски	

ОХРИДСКИОТ РАМКОВЕН ДОГОВОР НАСПРОТИ ТИРАНА ПЛАТФОРМА	865
Iskren Ivanov GEOPOLITICS OF RUSSIAN ORTHODOXY AS AN INSTRUMENT IN THE HYBRID WAR ON THE BALKANS	887
Јован Ананиев КОНЦЕПЦИСКИ АСПЕКТИ НА МЕТОДОЛОГИЈАТА ЗА ОЦЕНУВАЊЕ НА ПРОГРАМСКИТЕ ДОКУМЕНТИ ЗА ПОЛИТИКИТЕ ЗА РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ	899
Никола Амбарков ВАЖНОСТА НА ВЕТОТО КАКО КОЧНИЦА НА ВОЛЈАТА НА ЗАКОНОДАВЕЦОТ И ЕФЕКТИВНИ СРЕТСТВО ЗА ЗАШТИТА НА ВИТАЛНИТЕ НАЦИОНАЛНИ ИНТЕРЕСИ НА КОЛЕКТИВНИТЕ ИДЕНТИТЕТИ ВО ЗЕМЈИТЕ НА КОНСОЦИЈАЛНА ДЕМОКРАТИЈА	917
Николай Баранов ВЛИЯНИЕ СЕКЬЮРИТИЗАЦИИ НА ПОЛИТИКУ СОВРЕМЕННОГО ГОСУДАРСТВА: ИНФОРМАЦИОННЫЙ АСПЕКТ	933
Ольга Попова ЭЛЕКТРОННАЯ СИСТЕМА ГОЛОСОВАНИЯ: ПРАКТИКИ, ПОЛИТИЧЕСКИЕ ЭФФЕКТЫ И РИСКИ	949
Olga Sidenko META-GOVERNANCE: PROBLEMS AND PROSPECTS	967
Роман Савенков ОБЩЕЕ И ОСОБЕННОЕ В КОНЦЕПТУАЛЬНЫХ ПОДХОДАХ К АНАЛИЗУ ПОЛИТИЧЕСКОЙ ОППОЗИЦИИ В РОССИЙСКОЙ И ЗАРУБЕЖНОЙ ПОЛИТИЧЕСКОЙ НАУКЕ	983
Sulejman Muca INFLUENCE OF POLITICAL PARTIES IN THE PROCESS OF DEMOCRATIZATION	1005
SOCIETY	1017
Анита Димитријовска-Јанкуловска ЗАПАДНОТО ОПШТЕСТВО-ГОРДОСТ ИЛИ ПРЕДРАСУДА?	1019
Васко Шутаров ЖИВЕЕЈЌИ НА РАБОТ ПОМЕЃУ КУЛТУРИТЕ И ПОВЕЌЕСЛОЈНИТЕ ОПШТЕСТВА	1029
Dobrinka Chankova LAW AND CUSTOM AS SOCIAL REGULATORS: HISTORICAL ASPECTS AND MODERN DIMENSIONS	1045
Драган Стефановски	

ПРОЦЕСОТ НА ГЛОБАЛИЗАЦИЈА, ПОСТСОЦИЈАЛИСТИЧКИОТ ГРАД И РЕЗИДЕНЦИЈАЛНАТА СЕГРЕГАЦИЈА	1055
Драгана Лазаревска	
АНАЛИЗА НА СИСТЕМОТ НА ЗАШТИТА НА СЕМЕЈСТВОТО ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА	1073
Ирена Авировиќ	
ДАЛИ ПРЕДБРАЧНИТЕ ЗАЕДНИЦИ ГО ПОДОБРУВААТ БРАКОТ? ПОГЛЕД КОН СЕМЕЈНАТА ДИНАМИКА ВО МАКЕДОНИЈА	1099
Јадранка Денкова, Панде Лазаревски, Бранка Денкова	
МЕМОРИРАЊЕТО НА ЗНАЕЊЕТО ВО ЈАВНИОТ СЕКТОР ОСНОВА ЗА ЕФЕКТИВНОСТА НА ОРГАНИЗАЦИИТЕ (СТУДИЈА НА СЛУЧАЈ ВО РМ)	1115
Македонка Радуловиќ	
НОВИТЕ СЕМЕЈНИ ВРЕДНОСТИ	1129
Милица Денковска	
ФАКТОРИТЕ КОИ ВЛИЈААТ ВРЗ ПЕРЦЕПЦИЈАТА НА ТУЌОСТА ВО ПАТОПИСНАТА КНИЖЕВНОСТ	1147
Slavko Sasajkovski, Ljubica Micanovska	
KEYNESIANISM vs. NEOLIBERALISM – SEVERAL POLITICAL – ECONOMIC REFLECTIONS	1157
Трајче Стојанов	
НОВИОТ АТЕИЗАМ КАКО НЕОЛИБЕРАЛНО ИМПЕРИЈАЛИСТИЧКО ОРУДИЕ	1171
MEDIA AND COMUNICATION	1183
Андон Мајхошев, Сузана Цамтовска-Здравковска	
САМОРЕГУЛАЦИЈА НА МЕДИУМИТЕ-КОМПАРАТИВНА АНАЛИЗА	1185
Daria Shcheglova	
СОЦИАЛНО-ЕТИЧЕСКИЙ МАРКЕТИНГ: ЛЕГИТИМАЦИЈА ЛОКАЛНЫХ ВЛАСТЕЙ В ЭПОХУ ПОСТ-ПРАВДЫ	1199
Драгана Кузмановска, Снежана Кирова, Бильана Иванова	
ИМПЛЕМЕНТАЦИЈА НА ЕЛЕКТРОНСКИТЕ МЕДИУМИ ВО НАСТАВАТА ПО СТРАНСКИ ЈАЗИЦИ	1213
Marija Drakulovska Cukalevska, Anica Dragovic	
THE ROLE OF GLOBALIZATION AND MEDIA IN MODERN SOCIETY	1223
Наташа Данилоска, Снежана Костадиноска-Милошеска, Диана Бошковска	
НОВА СТРАТЕШКА ПЕРСПЕКТИВА НА ПРЕТПРИСТАПНАТА ПОМОШ НА ЕУ-ИПА 2	1235
Nikola Vangelov	
CULTURAL ARCHETYPES IN FACEBOOK COMMUNICATION	1253
Plamen Atanasov	

ONLINE VS. TRADITIONAL MEDIA IN THE COMMUNICATION OF YOUNG EDUCATED PEOPLE	1267
Страшко Стојановски, Јадранка Денкова	
МЕДИУМИТЕ И МЕДИУМСКОТО ИНФОРМИРАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: ФАКТОРИ НА ВЛИЈАНИЕ НА ПОЛИТИЧКАТА МОБИЛИЗАЦИЈА ВРЗ СИСТЕМОТ НА ЈАВНОТО МЕДИУМСКО ИНФОРМИРАЊЕ	1281

СИСТЕМ НА ДОБРОВОЛНО ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРУВАЊЕ ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА: ПРЕДНОСТИ И СЛАБОСТИ

Марија Амповска

доцент,

Правен факултет, Универзитет Гоце Делчев во Штип,

е-маил: marija.ampovska@ugd.edu.mk

Апстракт

Во Република Македонија денес постои двоен модел на здравствено осигурување. Како основен модел се применува задолжителното здравствено осигурување а со посебен закон се уредува можноста за паралелно постоење на модел на доброволно здравствено осигурување. Постои правна можност за граѓаните на Р. Македонија да имаат доброволно здравствено осигурување во форма на дополнително здравствено осигурување или приватно здравствено осигурување. Во светот, денеска, се познати успешни примери на паралелно постоење на овие два модели на здравствено осигурување. Со оглед на фактот дека законот беше донесен во 2012 година, истражувањето се движеше во насока на утврдување дали може нашата држава да се вброи во успешните примери за кои зборуваме, или правната практика е сосема поинаква од правната регулатива.

***Клучни зборови:** доброволно здравствено осигурување, задолжително здравствено осигурување, приватно здравствено осигурување, дополнително здравствено осигурување.*

Abstract

In Republic of Macedonia currently the health insurance system is consisted in mandatory and voluntary health insurance. New model of voluntary health insurance was inforced in 2012 with the Law on Voluntary Health Insurance. The main purpose was for the citizens to receive better health protection and to promote the right of health as one of the basic human rights in the modern society. The purpose of this paper is to present an analyzes of the provisions in this law, as well as to present its positive and negative features.

***Keywords:** voluntary health insurance, private voluntary health insurance, mandatory health insurance, insurer, insured person, additional voluntary health insurance.*

Воведни напомени

Во правната теорија денеска се смета дека постојат механизми кои им стојат на располагање на владеачките структури во една држава со цел граѓаните да се заштитат од значителни финансиски негативни ефекти причинети од влошување на нивната здравствена состојба. Како три основни механизми се наведуваат оданочувањето, социјалното осигурување и приватното здравствено осигурување. Оданочувањето и социјалното осигурување се сметаат за механизми кои се засновани на принципот на справедливост и еднаквост, додека приватното здравствено осигурување го истакнува принципот на нееднаквост, и се карактеризира со голем број на неосигурени лица и елитистичка здравствена грижа за богатите.¹ Во поглед на застапеноста на овие механизми денеска доминираат првите два кои имаат статус на моќни методи со кои се постигнува универзално покритие со соодветна финансиска заштита за сите граѓани во случаите на трошоци за здравствени услуги. Во системите засновани на оданочување финансиската заштита се остварува преку индиректно учество на граѓаните во форма на плаќање на даноци, додека во системите на социјално осигурување оваа заштита се остварува преку генерирање на придонеси од домаќинствата и претпријатијата определени врз основа на нивните плати и други приходи.² Иако е несомнена доминацијата на овие два системи, државните системи денеска ја увидуваат нивната ограниченост и неможност да се обезбеди универзална финансиска заштита. Токму тоа е причината да се бараат и да се применуваат и други методи и механизми за финансирање на здравствената заштита. Крајната цел е да се остварат следните цели на здравствениот систем предвидени во извештај на Светската здравствена организација – World Health Report 2000: здравствениот систем треба да придонесе за добро здравје, да соодветствува со очекувањата на граѓаните и да воспостави правичност во поглед на финансискиот придонес во здравствениот систем.³

---

¹Види Sekhiri Neelam, Savedoff William, *Private health insurance: Implications for developing countries*, World Health Organization, Geneva, 2004, <http://apps.who.int/iris/handle/10665/69032>, available on 05.07.2017.

²Guy Carrin, Maria-Pia Waelkens, Bart Criel, *Community-based health insurance in developing countries: a study of its contribution to the performance of health financing systems*, Tropical Medicine and International Health, Volume 10 No 8, august 2005, pp 799–811.

³World Health Organization, *World Health Report 2000, Health Systems: Improving Performances*, http://www.who.int/whr/2000/en/whr00_en.pdf?ua=1

Еден од механизмите да се придонесе кон остварување на овие цели е приватното здравствено осигурување. Денеска се смета дека приватното здравствено осигурување има три различни функции:

- првата функција е да послужи како алтернатива за социјалното осигурување.

- втората функција е да послужи како дополнување на основниот систем на здравствено осигурување преку обезбедување на покритие за здравствени услуги кои не се покриени со социјалното осигурување или како покритие за финансиски ризици од соосигурување.

- третата функција е да обезбеди дополнително односно душло осигурување со кое граѓаните користат дополнително приватно осигурување дури и кога мораат да учествуваат во постоечкиот јавен систем на осигурување.⁴

Во поглед на системот на приватно здравствено осигурување, односно доброволното здравствено осигурување⁵ прашањето кое предизвикува дискусии и дилеми е: Дали пазарот на доброволно осигурување, а со тоа и системот на доброволно здравствено осигурување, може да опстане во земјите во развој? Имено, за доброволното здравствено осигурување да биде успешна приказна во една држава потребно е најпрво да биде исполнета концептуалната рамка на институтот осигурување. Понатаму, теоријата на осигурувањето бара исполнетост на предвидувањето дека домаќинствата кај кои е содржан ризикот доброволно ќе бараат осигурување доколку им биде понудено за премија "... чиј вишок над очекуваните трошоци е помал од премијата за ризикот што би имале волја да го платат. Таа премија за ризикот, од друга страна, зависи од разликите меѓу загубите што осигурувањето ги покрива и од гранците на аверзијата на домаќинствата спрема ризикот."⁶ Според одредени истражувања доколку државите во развој успеат да го сведат уделот на профитот и административните трошоци на 30 проценти од премиите кај доброволното осигурување голем број на домаќинства со

---

⁴ Stefan Greß, *Private Health Insurance in Germany: Consequences of a Dual System*, Health Policy, Nov; 3(2), 2007 pp. 29–37.

⁵ Во правната теорија се користата и двата термини.

⁶ Mark V. Pauly, Frederic E. Balvin, Sudha Meghan, *How private, Voluntary Health Insurance Can Work in Developing Countries*, Health Affairs, no. 6, 2009, pp: 1778-1787, стр. 1779.

различни приходи ќе го сметаат доброволното осигурување за поприфатливо во однос на плаќањето на слични трошоци директно од сопствени средства.⁷

Целта на овој труд е да даде приказ на правната регулатива на здравственото осигурување во Република Македонија во контекст на претходно споменатите три механизми на здравствено осигурување во светот. Посебен осврт во трудот се прави во поглед на улогата и местото на доброволното здравствено осигурување во Република Македонија.

1. Правна рамка на здравственото осигурување во Република Македонија

Во македонското право материјата на здравственото осигурување е уредена со Закон за здравствено осигурување.⁸ Како *lex generalis* за ова прашање законот во своите општи одредби, во членот 2, предвидува дека здравственото осигурување се установува како задолжително и доброволно осигурување. Во Република Македонија задолжителното здравствено осигурување се установува за сите граѓани со цел да се обезбедат здравствени услуги и парични надоместоци врз основа на начелата на сѐопфатност, солидарност, еднаквост и ефикасно користење на средства спроведено од страна на Фонд за здравствено осигурување на Македонија. Од друга страна, доброволното здравствено осигурување се установува за обезбедување на здравствени услуги кои не се опфатени со задолжителното здравствено осигурување, а истото се спроведува од страна на друштва за осигурување кои имаат дозвола за вршење на работи во класата на здравствено осигурување.⁹

На овој начин се востанува двоен медел на здравствено осигурување во Република Македонија каде основен медел е задолжителното осигурување, а дополнителен механизам е доброволното здравствено осигурување. Сепак, до 2012 година Законот за здравствено осигурување содржел само три одреди

---

⁷ Mark V. Pauly, Frederic E. Balvin, Sudha Meghan, *op.cit. note 6*, p. 1786.

⁸Закон за здравствено осигурување, Сл. Весник на Р.Македонија бр. 25/2000, 96/2000, 50/2001, 11/2002, 31/2003, 84/2005, 37/2007, 18/2007, 36/2007, 82/2008, 98/2008, 6/2009, 67/2009, 50/2010, 156/2010, 53/2011, 26/2012, 6/2013, 187/2013, 43/2014, 44/2014, 97/2014, 112/2014, 13/2014, 188/2014, 20/2015, 61/2015, 98/2015, 129/2015, 150/2015, 154/2015, 192/2015, 217/2015, 27/2016, 37/2016, 120/2016, 142/2016.

⁹Согласно член 4 и 5 од Закон за супервизија на осигурувањето Службен весник на Република Македонија“ број 27/2002, 79/2007, 88/2008, 67/10, 44/11, 188/13, 43/14, 112/14, 153/15, 192/15 и 23/16.